

Aan de leden van de gemeenteraad

Raadsinformatiebrief 70

Helmond, 21 juni 2022
Onderwerp: RIVM-advies PFAS in moestuingewassen Delta Volkstuinen

Zaaknummer: 50988746

Geachte leden van de gemeenteraad,

Bij het bedrijf Custom Powders zijn in het verleden de PFAS-stoffen GenX en PFOA vrijgekomen. Wij hebben onderzoek laten uitvoeren naar de verontreiniging van bodem en oppervlaktewater die daardoor is ontstaan. Tevens hebben wij beoordeeld of die verontreiniging leidt tot onacceptabele blootstelling aan PFAS bij mensen, bijvoorbeeld door het eten van gewassen uit het moestuincomplex aan de Sluisdijk of het zwemmen in recreatieplas Berkendonk. U bent daar de afgelopen jaren regelmatig over geïnformeerd. In deze Raadsinformatiebrief gaan wij in op de uitkomsten van extra gewasonderzoek, het RIVM-advies daarover en de conclusies die wij daaraan verbinden.

Wij hebben extra PFAS-onderzoek laten doen in de Delta Volkstuinen aan de Griftstraat

Dat was nodig omdat de gezondheidkundige grenswaarden voor PFAS vorig jaar strenger geworden zijn (zie raadsinformatiebrief 2021-063). Wij hebben monsters laten nemen van grond, kraanwater, regenwater en gewassen. Grond en water zijn onderzocht door Tritium Advies (zie bijlage 1), de gewassen door het voedselveiligheidslaboratorium van de Wageningse universiteit (zie bijlage 2). De analyseresultaten van het gewasonderzoek hebben wij aan het RIVM verstrekt met de vraag te bepalen hoeveel PFAS mensen binnen kunnen krijgen als ze uit de moestuinen eten en of dat veilig is. Het RIVM-advies is bijgevoegd (zie bijlage 3 en 4)

Onze conclusies zijn:

- Groenten en fruit uit de Delta Volkstuinen kan veilig gegeten worden.
- De bodem in de Delta Volkstuinen hoeft niet gesaneerd te worden.
- Waarschijnlijk bevat groente en fruit uit winkels minder PFAS dan groente en fruit afkomstig van Delta Volkstuinen.
- We adviseren degene die groente en fruit uit de Delta Volkstuinen eten om ook groente en fruit afkomstig uit winkels of moestuinen elders in het land te consumeren.

Voorgeschiedenis

Wij maken in het PFAS-dossier steeds gebruik van adviezen van het RIVM over de risico's van PFAS voor mens, plant en dier. Uit de eerste onderzoeken volgde dat er geen directe risico's zijn voor mens, plant of dier. In 2021 bleek echter dat PFAS schadelijker is voor de mens dan eerder gedacht. Wij hebben toen aan het RIVM gevraagd om haar eerdere adviezen te actualiseren. Uit die nieuwe beoordeling volgde het advies om geen gewassen meer te eten uit het moestuincomplex aan de Sluisdijk.

De situatie bij de moestuinen aan de Sluisdijk, gelegen op circa 450 meter benedenwinds van Custom Powders, was en is duidelijk. Gewassen uit die tuinen waren voor verlaging van de grenswaarden als niet geschikt voor consumptie. Vraag was toen hoe het is gesteld met de veiligheid van gewassen uit andere verder weg gelegen moestuinen. Dat heeft geleid tot het onderzoek in de Delta Volkstuinen die liggen op circa 1.100 meter benedenwinds vanaf Custom Powders.

Het onderzoek

Het onderzoek naar PFAS in de gewassen uit de Delta Volkstuinen was ingewikkeld en heeft daardoor relatief lang geduurd. Dat heeft meerdere oorzaken:

1. Bij langdurige dagelijkse inname kunnen heel lage concentraties PFAS mogelijk een nadelig effect hebben op de gezondheid van mensen. Hierdoor was het nodig met zeer lage detectiegrenzen in het laboratorium te meten op een manier die nog niet eerder in Nederland is toegepast.
2. De kennis over de gezondheidseffecten van PFAS is nog stevig in ontwikkeling.
3. We hebben de opzet van het moestuinonderzoek niet alleen afgestemd met de Wageningen Universiteit, RIVM en GGD maar ook met de gemeenten en omgevingsdienst in de regio Dordrecht. In die regio liggen ook moestuinen op relatief korte afstand van een bedrijfsterrein waar PFAS is uitgestoten. Die moestuinen zijn op dezelfde wijze onderzocht als de Delta Volkstuinen in Helmond. Bovendien hebben wij samen met de regio Dordrecht referentietuinen aangewezen om informatie te krijgen over de hoeveelheid PFAS die aanwezig is in gewassen uit niet met PFAS belaste tuinen.
4. Alle mensen in Nederland krijgen nu al dagelijks teveel PFAS binnen. Dat gegeven speelt mee in de beoordeling hoe schadelijk de PFAS in de gewassen uit de Delta Volkstuinen is.

Onze conclusies over de voedselveiligheid

Wij hebben de risicobeoordeling door het RIVM bestudeerd en geïnterpreteerd. Daarbij zijn we geadviseerd door onze eigen ambtelijke organisatie, het Expertisecentrum PFAS en de GGD. Wij komen tot de volgende conclusies:

- Er zit PFAS in de onderzochte groenten.
- Als je alleen maar gewassen uit de Delta Volkstuinen eet, dan krijg je iets meer PFAS binnen dan als je dat afwisselt met groente en fruit die je koopt in de winkel.
- Elke Nederlander, dus ook de inwoners van Helmond, krijgen nu al dagelijks teveel PFAS binnen. Daar waar mogelijk, is het nodig die inname te beperken.
- Of er gezondheidsschade door PFAS ontstaat is mede afhankelijk van persoonlijke leefomstandigheden. Advies op maat is daarom nodig.
- Onze algemene conclusie is dat het eten van groenten van Delta veilig is.

Onze conclusies over onze verantwoordelijkheid als bevoegd gezag Wet bodembescherming

Uit het onderzoek blijkt dat bij langjarig dagelijks eten van groenten van Delta een klein nadelig effect op de gezondheid van mensen kan ontstaan. Het nadelig effect is te klein om als juridische grondslag te dienen voor het uitvoeren van een bodemsanering op het moestuincomplex.

Voor de Wet bodembescherming zijn daarnaast de aangetroffen gehalten in de bodem bepalend wat de juridische verplichtingen van het bevoegd gezag zijn. Gezien de aangetroffen gehalten in de bodem zien wij ook geen juridische grond om tot bodemsanering over te gaan.

Nu het veilig is te eten uit de Delta Volkstuinen, is er geen reden om nog aanvullend PFAS-onderzoek uit te voeren bij nog verder weg gelegen moes- en volkstuinen.

Vervolg

Deze raadsinformatiebrief, de onderzoeksrapportages en het RIVM-advies daarover worden op onze website www.helmond.nl/PFAS geplaatst. Daarnaast hebben wij ook een persbericht uitgestuurd om de betrokken media te informeren. Het RIVM heeft het advies ook op haar website (www.rivm.nl/PFAS) gepubliceerd en daar staan ook antwoorden op veel over PFAS gestelde vragen.

Direct na verzending van deze brief gaan wij in gesprek met het bestuur van de vereniging Delta Volkstuinen. Daarnaast organiseren wij samen met hen twee inloopmiddagen. Tijdens die inloopmiddagen kunnen de leden van de vereniging vragen stellen over het onderzoek.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Helmond,

mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel
burgemeester

H.J. de Ruiter
secretaris

Bijlagen:

1. Onderzoek naar PFAS en GenX in grond, kraanwater en regenwater volkstuin Delta te Helmond (Tritium Advies, rapport 2107/205/SR-01, 15-12-2021);
2. Analyseresultaten PFAS moestuingewassen (Wageningen Food Safety Research, 22-04-2022);
3. Aanbiedingsbrief RIVM-advies (RIVM, kenmerk V&Z12022-0061, 16-06-2022);
4. Risicobeoordeling van PFAS in moestuingewassen uit complex Delta Volkstuinen in Helmond (RIVM Briefrapport 2022-0009)